

“Mijn vader heeft zeven levens”

Jarenlang noemde ze haar achternaam liever niet. Maar nu schreef Gean, dochter van oud-astronaut Wubbo Ockels, zelfs een boek over haar vader.

Gean: “Een biografie over Wubbo zou ik een paar jaar geleden nooit hebben geschreven. Van jongs af schrijf ik graag. Ik heb scenario schrijven gestudeerd aan de filmacademie en ben al jaren bezig met een roman, die nog niet helemaal van de grond is gekomen. Maar een biografie over Wubbo, nee, dat mochten andere mensen doen.” Gean Ockels noemt haar vader consequent bij zijn voornaam. Ze woont met haar man en zoontjes Casper en Arthur op een steenworp afstand van de Technische universiteit van Delft, de werkplek van haar vader Wubbo. In dit huis kwamen vader en dochter op het idee voor een boek over zijn leven. Of beter gezegd, zijn zeven levens. “We zaten ’s avonds op het terras buiten een wijntje te drinken. Wubbo bleef logeren, zoals hij wel vaker deed als hij in Delft moest werken. Hij vertelde dat iemand een boek over hem wilde schrijven, over zijn leven als astronaut, hoogleraar en ontwikkelaar van duurzame projecten zoals de *Superbus* (het openbaar vervoer van de toekomst) en het veilige zeilschip *Ecolution*. Omdat ik zelf ook schreef, dacht ik: misschien kan ik tips geven. We raakten aan de praat over hoe een boek over hem eruit zou moeten zien en opeens zei hij: ‘Ik zit in mijn zesde leven.’ Dat vond ik zo’n bizarre uitspraak. Ik had hem wel eens horen praten over zijn tweede leven, na het vliegtuigongeluk dat hij in Lille heeft gehad in 1989. Hij stond met zijn vliegtuigje klaar om te vertrekken toen er een *Airbus* bovenop hem landde. Het is een wonder dat hij levend uit het wrak kwam. Sindsdien viert hij elke keer op 5 december, de datum van

het ongeluk, zijn nieuwe leven. Maar ik wist niet dat hij vaker bijna dood was geweest. Wubbo begon ze op te sommen: een infectieziekte, het ongeluk van ruimteshuttle *Challenger*, het vliegtuigongeluk, een hartaanval en de niertumor die enkele jaren geleden was geconstateerd. Ik keek Wubbo aan. Wat een bijzonder gegeven voor een boek. We konden het *De zeven levens van Wubbo Ockels* noemen. Mijn schrijversbrein begon te werken en voor we het wisten waren we aan het brainstormen over het boek dat wij samen zouden maken. Meteen bedacht hij dat we daarvoor terug moesten naar de plaatsen waar hij die ongelukken heeft gehad. Ik zag ons eigenlijk gewoon gezellig zitten met een wijntje op een terras, maar hij vond echt dat we op reis moesten. Dat was leuk voor ons samen en hij dacht dat het veel zou toevoegen aan het boek. Het zou een makkelijke manier zijn om herinneringen op te halen.”

Vijfgangendiner

Gean was op dat moment in verwachting van haar tweede zoon. Omdat ze niet met een al te grote buik wilde reizen, zijn ze snel op reis gegaan. “Het was fijn om samen met Wubbo op pad te gaan. Veel mensen die over ons plan

hoorden, zeiden dat ze zich niet konden voorstellen dat ze zulke persoonlijke en intensieve gesprekken met hun vader zouden kunnen hebben als ik van plan was. Maar Wubbo en ik hebben die traditie al sinds ik twaalf ben. We gaan sindsdien twee keer per jaar uit eten. Echt chic, met vijf gangen en alles erop en eraan. Van tevoren kleden we ons mooi aan en van zeven tot twaalf uur ’s avonds zitten we te tafelen en al vanaf die eerste keer spreken we over grote-mensenonderwerpen. Ik heb hem altijd alles kunnen vragen en hij mij ook. Die avonden waren van begin af aan Wubbo’s wens, hij was door zijn werk nooit veel aanwezig geweest in ons leven en wilde op deze manier iets opbouwen. Hij wilde me laten zien hoe een heer met een dame hoort om te gaan. Ik vond dat als kind altijd reuze spannend, die avonden.” Vóór de reis had Gean gemengde gevoelens bij de relatie met haar vader. “Als kind zijn we heel erg veel verhuisd. Dan zaten we weer een paar maanden in Houston, dan weer in Duitsland. Waarom we daar allemaal naartoe gingen wist ik niet. Ik had het kunnen vragen, maar ik dacht er niet bij na. Het gebeurde gewoon. Kennelijk hebben Wubbo en ik tijdens onze etentjes daar nooit op teruggeblikt. Ik wist ook helemaal

niet wat mijn vader deed. Gewoon, werken. Pas tijdens het maken van dit boek werd me duidelijk wát Wubbo dan precies deed. Heel verhelderend. In Houston vertelde hij dat hij daar een paar maanden een training had voor zijn ruimtevlucht. O, dacht ik. Dus dáárom woonden we daar. Toen ik hem vertelde dat ik dat nooit had geweten, zei hij: 'Gek is dat, dan ben je zo bezig om andere mensen te laten weten waar je allemaal mee bezig bent, dat je het thuis helemaal vergeet te vertellen.' Maar ik wist niet beter als kind, dan ben je nog niet zo bewust van wat er om je heen gebeurt. Door al onze verhuizingen heb ik alleen nooit geleerd om jarenlange vriendschappen op te bouwen en te onderhouden. Met mijn eigen woonplek heb ik dat ook. Na twee, drie jaar ergens te hebben gewoond, begint het alweer te kriebelen."

'Zeven'

Het moment dat Wubbo's tweede leven begint, volgens het boek, heeft Gean niet meegeemaakt. In de tijd dat Wubbo trainde voor zijn ruimtevlucht, kreeg hij erge koorts. Hij plaste zwart, gaf zwart over. Hij kwam in het ziekenhuis terecht waar hij vroeg om geheimhouding, zodat zijn deelname aan de vlucht niet in gevaar kwam, en knapte daar met behulp van medicijnen op van zijn infectieziekte. "Tijdens ons bezoek aan Amerika hoorde ik er voor het eerst over. Ik was in die tijd negen jaar en was net op vakantie bij mijn oma en tante in Nederland. Ik had er dus helemaal geen herinneringen aan." De lancering van de *Challenger* waar haar vader in 1985 een week mee de ruimte inging, herinnert ze zich wel. "Ik dacht: hij gaat in de ruimte werken en dan komt hij daarna terug om op de grond verder te werken. Zo ging dat bij ons thuis: alles wat hij deed was normaal, gewoon werk. Pas toen we daarna teruggingen naar Nederland, naar ons huis in Maastricht, begon de hectiek rondom Wubbo. Het was een drukke, intense periode waarin iedereen het alleen maar over mijn vader had. Ik was twaalf en er totaal niet op voorbereid. Ik noemde mijn achternaam bijna nooit meer, want anders ging het alleen nog maar over hem. Ik heb geleerd om mensen te 'zeven'. Eerst alles wat met Wubbo te maken had eruit, daarna bleef nog een restje interesse in Gean over. Tijdens mijn etentjes met hem kon ik het daar wel over hebben, maar hij kon er niet zoveel aan doen. Hij heeft

mijn broer en mij altijd zoveel mogelijk uit de media gehouden. Dat is goed geweest, anders waren we echt 'de kinderen van' geworden." Kort daarna ging het mis met de *Challenger*, waar tijdens een nieuwe vlucht een andere bemanning in zat. Op televisie zag de familie Ockels hoe de shuttle ontplofte, 73 seconden na de lancering. "De sfeer thuis was gespannen. Mijn ouders wisten wel dat het mis kon gaan, maar het idee dat een shuttle kon verongelukkig was niet bij me opgekomen. Nu kwam de bevestiging: het kan hartstikke misgaan. Ik kan me niet meer herinneren of we het er samen over hebben gehad, maar ik denk het wel. Kort daarna hadden we namelijk weer een etentje. Ik vermoed dat hij me heeft gerustgesteld met de statistiek dat één op de honderd vluchten fout gaat. Zo was Wubbo toen ook getraind, inmiddels weten we wel beter. Vooral omdat het geen incident was en bij alle voorgaande vluchten hetzelfde probleem had gespeeld, maar toen was het gelukkig goed afgelopen."

Troosten

Het derde ongeluk dat in Geans boek wordt beschreven, is het eerste ongeluk waarbij Wubbo Ockels echt heel veel gevaar liep: het vliegtuigongeluk in Lille in 1989. "De nasleep kan ik me goed herinneren. Hij stortte een keer in, bij mij in mijn kamer. Zat ik daar mijn vader te troosten. Dat was heel heftig. Ik denk dat hij er op dat moment graag over wilde vertellen en in huilen uitbarstte. Vervolgens kwam er iedere 5 december een dubbele sfeer. Eerst proostten we op Wubbo's volgende leven, vervolgens schakelden we om naar sinterklaasavond. Die gedachte van het vieren van zijn nieuwe leven vond ik eigenlijk wel mooi. Je mag best gelukkig zijn dat je nog leeft." Vader en dochter Ockels bezochten voor het boek ook het vliegveld in Lille. "Wubbo werd als een soort held ontvangen. We begrepen er niets van. Mensen riepen: 'De piloot uit 1989!' En we kregen meteen een hele rondleiding, tot in de verkeerstoren en op de startbaan waar het ongeluk was gebeurd. Toen bleek dat het ongeluk in de geheugens van het vliegveldpersoneel gegrift stond. De luchtverkeersleider die toen nog met het personeel in die *Airbus* heeft gepraat, was er nog. Het was echt heel emotioneel voor Wubbo en hem om elkaar te zien. Die man zat daar toch te trillen en Wubbo had

vochtige ogen. Ik wist dat zulke omschrijvingen veel toe zouden voegen aan het boek. Die momenten moest ik vastleggen, ik kreeg een heel andere kijk op mijn vader." Ook de hartaanval die Wubbo Ockels in 2005 kreeg, in de kantine van de TU Delft, staat in haar geheugen gegrift. "Deze keer is hij dood geweest. Echt dood. Alles stopte en hij had er zelf geen controle meer over. Hij heeft meerdere keren een hartstilstand gekregen, artsen hebben hem telkens gereanimeerd en daarna meteen gedotterd. Ik zat de hele dag in het ziekenhuis te wachten met mijn broer, moeder en collega's van Wubbo. Hij was er zo slecht aan toe dat artsen moesten afwachten of het wel de goede kant op zou gaan, voor ze ons iets konden zeggen.

Vorig jaar ben ik voor het boek met Wubbo teruggegaan naar het ziekenhuis. Daar vertelde hij dat hij echt opnieuw moest zoeken naar zichzelf. Kijkend uit het raam besepte hij toen dat daarachter het leven was. Hij kon letterlijk beslissen om terug te keren naar dat leven. Die mentale beslissing was heel belangrijk en heeft hem geholpen.

Tijdens die periode in het ziekenhuis was ik erg bang dat hij zou overlijden, maar sindsdien niet meer. Er is wat veranderd. Het was zo'n afschuwelijke ervaring om te moeten wachten tot ik hoorde of hij dood zou gaan of niet. Daardoor weet ik nu wel een beetje hoe ik zou reageren als het een keer echt fout zou gaan. Het idee dat hij er niet meer is vind ik vreselijk, maar de ervaring in het ziekenhuis helpt wel de angst op te vangen voor hoe het is als je hoort dat hij is overleden. Voor dat moment ben ik niet meer bang. Dat merkte ik ook in 2008, toen hij op controle ging voor zijn hartstilstand. Bij toeval werd tijdens een echo toen een niertumor ontdekt. Wubbo is iemand die zoiets dan probleemoplossend aanpakt. En dan meteen ook grondig. Hij gebruikt daar ook gerust zijn beroemde naam voor. Hij vond de beste arts, in België, die met robotchirurgie werkt en niet lang daarna was zijn nier met de tumor eruit. Dat was de vijfde gebeurtenis in het boek. Voor anderen klinkt het misschien eng, vijf bijna-doodervaringen, maar ik zie het niet zo. Dat komt vooral door hoe Wubbo ermee omgaat. Het is bespreekbaar. Alleen het ongeluk in Lille en de hartstilstand waren daarbij eng, omdat hij die niet onder controle kon

“Eerst ‘zeefde’ ik alle Wubbo eruit, daarna bleef ik over”

“Door de reis met mijn vader zag ik hem heel anders”

Tekst: Kirsten Vogel. Foto's: Robert Elsing, Vraagje, Linda Halberts.

krijgen, vooral in de nasleep. Hij is echt een tijd van slag geweest.”

Ondanks alle ongelukken, blijft Wubbo Ockels op 64-jarige leeftijd nog steeds hard doorwerken. Voornamelijk op het gebied van duurzaamheid. “Hij doet veel, pensioen is een vies woord. Maar dat is altijd zo geweest, zijn dagen zitten altijd propvol. Hoewel ik er als kind geen probleem mee had, vind ik het achteraf wel jammer dat hij veel van mijn leven heeft gemist. Dat hij niet bij de kleine momenten is geweest. Gewoon, aan tafel, in het weekend, als we leuke dingen deden. Mijn moeder was er altijd, mijn vader alleen om iets praktisch te doen of een wiskundesom uit te leggen. Ik had één ouder en hij was er ook af en toe. Want ook als hij thuis was, zat hij onbereikbaar achter de computer te werken. Ik heb daar niet zo heel veel last van gehad, het was alleen leuker geweest als hij er wel was geweest. Nu hij ouder is, is dit ook niet veranderd. Hij is geen type om veel aanwezig te zijn. Mijn vader doet allemaal geweldige dingen, kan twintigduizend dingen tegelijk, heeft overal een idee over en is dan ook nog charmant. Als je naast Wubbo staat en je gaat met hem mee, dan beleef je geweldige dingen, zoals ook op onze reizen voor het boek. Maar op het moment dat je een stapje terug neemt, dan is hij er niet. Dan gaat hij door met wat hij doet en zie je hem even niet meer. Dat geldt voor iedereen, ook voor zijn collega's of wie dan ook. De mensen om hem heen leren dat hij zo is. Het heeft het voordeel dat hij heel veel gedaan krijgt, maar het nadeel dat je niet een echte verbintenis met hem hebt.”

Ontdekkingsreis

De reis en het boek hebben voor Gean wel één en ander goed gemaakt. “Het was gezellig en heel vertrouwd om met Wubbo naar alle plaatsen van vroeger te gaan. Hij dacht dat we vast snel ruzie zouden krijgen, maar dat was niet zo. Er was geen reden toe om nog verwijtend te zijn over momenten dat hij er niet was, daar is het allemaal te lang geleden voor. Hij gaat ook niet meer veranderen. Voor mij was het vooral belangrijk om tijdens de reis te ontdekken dat het geen bewuste keuze was om er zo vaak niet te zijn. Het was niet zo dat hij zijn gezin niet leuk vond en er daarom niet was.”

Het boek eindigt met het zesde leven waarin Wubbo nu zit. De titel suggereert dat er nog een ongeluk gaat gebeuren met Wubbo.

“We maken er al grappen over dat hij nu met iets nieuws moet komen, want zo'n band hebben we gekregen. Mijn ouders hebben onlangs hun duurzame boot *Ecolution* gedoopt. Hun 'kindje' is klaar. Ik zei al tegen Wubbo dat er iets op die boot moet gebeuren, hij krijgt vast de giek tegen zijn hoofd en valt dan in het water. Dat vond hij wel een goeie.”

De zeven levens van Wubbo Ockels, Gean Ockels, uitgeverij Bert Bakker, prijs: € 18,95, ISBN 90 3513 4812. Ook verkrijgbaar via www.ako.nl. In september komt *Wubbo* uit, een speciaal tijdschrift met Wubbo Ockels als hoofdredacteur.

Wie is Gean?

Geboren: 29 augustus 1973.

Broers/zussen: broer Martin (30).

Relatie: getrouwd met Rolph, moeder van Casper (5) en Arthur (1).

Opleiding: Engelse taal- en letterkunde, scenario schrijven aan de filmacademie.

Loopbaan: Gean werkt als bureauredacteur en websitebeheerder bij het *Sociaal en cultureel Planbureau*. *De zeven levens van Wubbo Ockels* is haar eerste boek.

Wie is Wubbo?

Geboren: 28 maart 1946.

Broers/zussen: een oudere zus en jongere broer.

Relatie: getrouwd met Joos, dochter Gean en zoon Martin.

Opleiding: natuurkunde en wiskunde aan de Rijksuniversiteit Groningen.

Loopbaan: in 1978 werd hij door het *European Space Agency (ESA)* geselecteerd om als Europees astronaut mee te werken aan het *Spacelab*-programma. In 1985 maakte hij een ruimtevlucht met de *Challenger*. Daarna werkte hij voor het *ESA* en werd hij hoogleraar luchtvaart- en ruimtevaarttechniek aan de TU Delft, waar hij duurzame projecten ontwikkelt.